

[Veebi juurdepääsetavuse direktiiv - standardid ja ühtlustamine](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-directive-standards-and-harmonisation) (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility-directive-standards-and-harmonisation>)

Veebi käideldavust käsitlevad ELi õigusaktid, tehnilised standardid ja W3C rahvusvahelised parimad tavad.

© iStock by Getty Images - 639109894 zlikovec

Sissejuhatus

Digitaalne ligipääsetavus on oluline aspekt Euroopa Komisjoni pühendumisel kaasatusele, mitmekesisusele ja võrdõiguslikkuse liidu loomisele. Avalikud teenused ja teave, mis varem olid kättesaadavad ainult füüsilises kontoris või trükitud kujul, asendatakse või täiendatakse samaväärsete veebipõhiste teenustega. Kaasava ühiskonna jaoks on oluline tagada, et need internetipõhised teenused oleksid kättesaadavad kõigile isikutele, olenemata nende võimetest.

Kogu ELi hõlmavad digitaalset juurdepääsetavust käsitlevad õigusaktid võeti vastu 2016. aastal ja need jõustusid täielikult 2021. aasta juunis. Siiski võib olla raske mõista seost ELi õigusaktide, neid toetava tehnilise standardi ning W3C veebi juurdepääsetavuse algatuse (WAI) väljatöötatud standardite ja tugimaterjalide vahel. Selle artikli eesmärk on selgitada seoseid.

Õigusaktid

Direktiiviga (EL) 2016/2102, mis käsitleb avaliku sektori asutuste veebisaitide ja mobiilirakenduste juurdepääsetavust, „[veebi juurdepääsetavuse direktiiv \(https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj\)](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj)“ või „WAD“, kohustatakse kõiki ELi avaliku sektori asutusi tegema oma veebisaidid ja mobiilirakendused juurdepääsetavaks. [Direktiivi kokkuvõte on \(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32016L2102\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX%3A32016L2102) kättesaadav kõigis ametlikes keeltes.

Selleks et tagada ühtne arusaam sellest, mida mõeldakse selles kontekstis „kättesaadava“ all, toetab WAD ühtlustatud tehniline standard, mis pakub õiguslikku „vastavuse eeldust“. See tähendab, et kui veebisaidi või mobiilirakenduse sisu vastab kõigile standardis määratletud kohaldatavatele tehnilistele nõuetele, eeldatakse, et see on WADi kohaselt „kättesaadav“. Liikmesriigid ei ole kohustatud seda standardit järgima, sest nad võivad soovi korral kehtestada rangemaid tehnilisi nõudeid, kuid järgides standardtagatise WADile vastavuse kohta.

Tehniline standard

Selleks et tehniline standard muutuks **ühtlustatud Euroopa standardiks** või **normiks** (mida mõnikord nimetatakse „HENiks“), millel on Euroopa õiguse alusel õigusjõud, on täidetud kaks tingimust:

- Standardi töötab välja üks või mitu kolmest Euroopa standardiorganisatsioonist Euroopa Komisjoni volitusel. Need organisatsioonid, mida nimetatakse ka Euroopa standardiorganisatsioonideks, on: [ETSI \(https://www.etsi.org/\)](https://www.etsi.org/), [CEN \(https://www.cen.eu/\)](https://www.cen.eu/) ja [CENELEC \(https://www.cenelec.eu/\)](https://www.cenelec.eu/).
- Viide standardi konkreetsele versioonile tuleb avaldada Euroopa Liidu Teatajas.

Standard, mille kolm Euroopa standardiorganisatsiooni WADi toetamiseks ühiselt välja töötasid, on „[EN 301 549 - IST toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuded](https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.02.01_60/en_301549v030201p.pdf)“ (https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.02.01_60/en_301549v030201p.pdf).

Praeguseks on ühtlustatud ainult kaks standardi EN 301 549 versiooni:

1. [versioon EN 301 549 v2.1.2,](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02018D2048-20210812) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02018D2048-20210812>) ühtlustatud detsembris 2018;
2. [viimane versioon EN 301 549 v3.2.1](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021D1339) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021D1339>), millest sai ainus asjakohane standard 12. veebruaril 2022.

Nähakse ette kattuvuse periood, et liikmesriikidel oleks aega uue versiooniga kohaneda.

Kõik tehnilise standardi versioonid ei ole tingimata ühtlustatud. Euroopa Komisjoni ülesanne on otsustada, kas standardit ühtlustada või mitte, avaldades viite. Kui versioon ei ole ühtlustatud, ei ole sellel õiguslikku mõju Euroopa tasandil, kuigi see võib olla kasulik ka muudel eesmärkidel.

Tehniliste standardite ja ühtlustamise ajalugu

WADi avaldamise ajal 2016. aasta detsembris puudusid nõuetele vastavuse eelduse standardid. Euroopa IKT toodete ja teenuste riigihangete jaoks sobivate ligipääsetavusnõuete standard (EN 301 549 v1.1.2) avaldati aga juba 2015. aasta aprillis eelmise standardimisvolituse (volitus 376)

kaudu. Seega nimetatakse WADi artiklis 6 miinimumnõuete kehtestamisena standardit EN 301 549 v1.1.2 kuni uue standardi koostamiseni uue volituse 554 alusel.

Uus standard „IKT toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuded“ (EN 301 549 v2.1.2) avaldati 2018. aasta augustis. Sellele viidati Euroopa Liidu Teatajas 20. detsembril 2018 ja see oli märkimisväärne edasimineku võrreldes 1.1.2.

Selleks et standardit toimetamise seisukohast täiustada ja mõningaid ebakõlasid parandada, avaldati 2019. aasta novembris standardi uus versioon (EN 301 549 v3.1.1) ja esitati ühtlustamiseks. Lõpuks ei ole seda versiooni kunagi ühtlustatud (viidatud ELTs). Selle asemel ühtlustati 18. augustil 2021 v3.2.1, mis avaldati 2021. aasta märtsis.

Tegelikud nõuded

EN 301 549 tugineb suuresti veebisisu [juurdepääsetavuse suunistele v2.1, mille](https://www.w3.org/TR/WCAG21/) (https://www.w3.org/TR/WCAG21/) avaldas W3C ja mida tuntakse WCAG 2.1 nime all. Need WCAG on rahvusvaheliselt tunnustatud nõuded toota veebisisu. Neid peetakse parimaks tavaks ja neid kasutatakse väga laialdaselt.

EN 301 549 v2.1.2 ja v3.2.1 sisaldavad siiski nõudeid, mis ei ole WCAG 2.1 osa. EN 301 549 sisaldab ka nõudeid, mis ei ole WADi puhul asjakohased, näiteks arvuti riistvarasüsteemide ligipääsetavusnõudeid. Standardi nõuded, mis on WADi jaoks asjakohased, on määratletud A lisas.

Oluline on märkida, et WCAG versioonid, mis on hilisemad kui 2.1, ei ole WADi jaoks automaatselt asjakohased. Kuigi uued või ajakohastatud nõuded WCAG hilisemates versioonides on praktiliselt kasulikud, muutuvad need õiguslikult asjakohaseks üksnes siis, kui need on lisatud standardi EN 301 549 ühtlustatud versiooni A lissasse, millele on viidatud Euroopa Liidu Teatajas.

Kuna EN 301 549 läheb WCAG nõuetest kaugemale, ei **taga** WCAG 2.1 kõigi edukriteeriumide täitmine WADile vastavuse eeldust. Täpsemat teavet nende erinevuste kohta vt [„viimased muudatused standardis“](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/changes-accessibility-standard). (https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/changes-accessibility-standard)

Nõuded ja standardimise ajalugu

Alljärgnevas tabelis on esitatud kokkuvõtte nõuete ja standardimise ajaloost.

Versioon	Vabastamise kuupäev	Standardimisvolitused	Ühtlustamise kuupäev	Põhineb WCAG-I
1.1.2	Aprill 2015	Mandaat 376	Ei ole ühtlustatud. Tegutses standardina, mida järgida kuni ühtlustatud standardi kättesaadavaks tegemiseni, nagu on määratletud WADi artiklis 6.	v2.0
2.1.2	August 2018	Mandaat 554	20. detsember 2018	v2.1
3.1.1	November 2019	Mandaat 554	Ei ole ühtlustatud	v2.1
3.2.1	Märts 2021	Mandaat 554	12. august 2021	v2.1

Kasulikud lingid

- [Euroopa standardeid käsitlevad õigusaktid](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1025&qid=1615558595185)
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32012R1025&qid=1615558595185>)
- [Euroopa standardimisprotsessi üksikasjad](https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/vademecum_en)
(https://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/vademecum_en)
- [Veebi juurdepääsetavuse direktiiv](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj) (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/2102/oj>)
 - [Rakendusotsus juurdepääsetavuse avalduse kohta](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586862933003&uri=CELEX%3A32018D1523)
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586862933003&uri=CELEX%3A32018D1523>)
 - [Rakendusotsus järelevalve ja aruandluse kohta](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D1524&qid=1607698531188)
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D1524&qid=1607698531188>)
 - [Rakendusotsus harmoneeritud standardi kohta \(2018\) EN 301 549 V2.1.2](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D2048&qid=1603979644361)
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018D2048&qid=1603979644361>)
 - [Rakendusotsus harmoneeritud standardi \(2021\) EN 301 549 V3.2.1 kohta](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32021D1339&from=EN)
(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32021D1339&from=EN>)
- Volitused:
 - [Mandaat M376](https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=333)
(<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=333>) (mille tulemuseks on HEN v1.1.2),
 - [Mandaat M554](https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=577)
(<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/mandates/index.cfm?fuseaction=search.detail&id=577>) (mille tulemuseks on HEN v2.1.2)
- CEN, CENELEC ja ETSI avaldatud standardid:
 - [EN 301 549 v1.1.2,](https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/01.01.02_60/en_301549v010102p.pdf)
(https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/01.01.02_60/en_301549v010102p.pdf)
 - [EN 301 549 v2.1.1,](https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/02.01.02_60/en_301549v020102p.pdf)
(https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/02.01.02_60/en_301549v020102p.pdf)
 - [EN 301 549 v3.2.1,](https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.02.01_60/en_301549v030201p.pdf)
(https://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/03.02.01_60/en_301549v030201p.pdf)

Kasulikud lingid

[Viimased muudatused ligipääsetavuse standardis](#)

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/latest-changes-accessibility-standard>
Kodu – Web Accessibility

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/web-accessibility>

Seotud sisu

Üldpilt

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility>

[Veebi juurdepääsetavus](https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility) (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility>)

Mis on veebi juurdepääsetavus? Veebi juurdepääsetavus võimaldab kõigil, sealhulgas puuetega inimestel, Internetti tajuda, mõista, navigeerida ja sellega suhelda.

Vaata lisaks

[Viimased muudatused ligipääsetavuse standardis](https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/latest-changes-accessibility-standard)

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/latest-changes-accessibility-standard>)

Tutvuge ligipääsetavusstandardi EN 301 549 viimaste muudatustega ja nende põhjustega.

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/latest-changes-accessibility-standard>)

[Veebi juurdepääsetavuse direktiivi eksperdirühm \(WADEX\)](https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-expert-group)

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-expert-group>)

Veebi juurdepääsetavuse direktiivi eksperdirühm loodi selleks, et toetada direktiivi rakendamist ja vahetada parimaid tavasid.

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-expert-group>)

[Veebi juurdepääsetavus liikmesriikides](https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-member-states)

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-member-states>)

Liikmesriigid peavad edendama veebi juurdepääsetavust koolitusprogrammide, teadlikkuse suurendamise ja juurdepääsetavuse parandamise meetmete kaudu.

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-member-states>)

[Liikmesriikide asutused, kes vastutavad veebi juurdepääsetavuse direktiivi järelevalve eest](https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-monitoring)

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-monitoring>)

Liikmesriigid peavad teavitama komisjoni asutustest, kes jälgivad, annavad aru ja jõustavad veebi juurdepääsetavuse direktiivi rakendamist.

(<https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/web-accessibility-monitoring>)

Source URL:

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/policies/web-accessibility-directive-standards-and-harmonisation>